

MÖ. 2. Binyılda Mysia Bölgesi ve Mysialılar *

Cemil BÜLBÜL **

ÖZET

Mysia, kuzeybatı Anadolu'nun, doğuda Bithynia, güneydoğuda Phrygia, güneyde Lydia, güneybatıda Aiolis ile çevrilmiş parçasıdır. Dolayısıyla, Balıkesir ilinin (Edremit körfezi kıyısındaki bölümü dışında) tümünü, İzmir ilinin Bergama dolaylarındaki bölümünü; Manisa ilinin Soma ve Kırkağaç dolaylarındaki bölümünü; hatta Çanakkale ilinin Anadolu'daki bölümünü içine alır.

Mysialılar'ın Eskiçağ tarihindeki rolleri oldukça önemlidir. Nasıl ki ataları olan Masa Memleketi'nin insanları, Hitit kralı Muvattali ile Mısır firavunu II. Ramses arasında gerçekleşen Kadeş meydan muharebesinde Anadolu'lu bir kavim olan Hititler'in yanında olmuşsa, Mysialılar da Troia savaşlarında yine Anadolu'lu bir kavim olan Troialılar'ın tarafında yer almışlardır.

Troia'nın alınmasından sonra Lydialılar ve onlarla beraber Aiolis'liler ve İonialılar'dan sonra sırasıyla; Persler, Makedonyalılar ve son olarak da Romalılar bu topraklara egemen olmuşlardır. Bu halklar zaman içinde değişik parçalara bölünmüş, günden güne isimlerini de kaybetmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Mysia, Troia, Aşşuva, Balıkesir*

Mysia District and Mysians In 2000 BC

ABSTRACT

Mysia; surrounded by Bithynia in the east, Phrygia in the southeast, Lydia in the south and Aiolis in the southwest; is the part of northwest Anatolia. Therefore, it involves the lands of all Balıkesir (except the part on the Edremit Bay), the part of İzmir around Bergama, The part of Manisa around Soma and Kırkağaç and even the part of Çanakkale which is in Anatolia.

The roles of Mysians is very important in ancient history. Just as the their ancestor Masa took part in favor of Hittites, a society in Anatolia, in the war Kadeş fought between the Hittite king Muvattali and Egyptian Pharaoh Ramses II, Mysians supported Troians, a society in Anatolia, in the war of Troia, as well.

After the invasion of Troia, following the Lydians and Aiolises with them and Ionians, in the same order Persians, Macedonians and finally Romans ruled these lands. These societies separated in different parts over time and lost their names day by day.

Key Words: *Mysia, Troia, Aşşuva, Balıkesir*

---

* Bu makale, Balıkesir 2005 Sempozyumu'nda (17-20 Kasım 2005) sunulan tebliğin genişletilmiş halidir.

** Araştırma Görevlisi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü. Ahmet Necdet Sezer Kampüsü 03200 AFYONKARAHİSAR e-mail:cbulbul@aku.edu.tr

I. Mysia'nın Jeopolitik Konumu

Bilindiği gibi coğrafya, tarihin önde gelen yardımcılarından biridir. Her olay bir mekân üzerinde cereyan eder. Bir ülkenin coğrafi şartları, o ülke üzerinde yaşayan kavimlerin tarihine şu veya bu şekilde muhakkak tesir eder.¹ Mysia memleketinin coğrafi özellikleri de Mysia'nın tarihini şekillendirme hususunda önemli bir paya sahiptir.

Mysialılar'ın oturduğu coğrafyaya bir göz attığımızda, bazı enteresan durumlarla karşılaşırız. Bu ilginç durumların başında Mysia ülkesinin sınırları gelir. Gerçekten, Bithynialılar'la Phrygialılar ve Mysialılar hatta Kyzikos dolayındaki Dolionlar, Mygdonlar ve Troialılar arasındaki sınırı belirtmek oldukça güçtür.

Aynı zamanda her kabile birbirinden ayrıdır. Phrygialılar ve Mysialılar hakkında şu atasözünü söylemiştir. "*Mysialılar'ın ve Phrygialılar'ın sınırları ayrıdır fakat aralarındaki sınır ayırımı yapmak zordur.*" Bunun nedeni, oraya giden yabancıların barbar ve asker olmaları dolayısıyla, fethedilmiş olan bir ülkeyi devamlı bir şekilde elde tutmayı başaramamaları ve genellikle göçebe oldukları için, önlerine gelen halkları kovaladıkları ve zamanı gelince diğerleri tarafından kendilerinin de ülkeden sürülmüş olmalarıdır. Bütün bu kabilelerin Thrak kökenli olduğu varsayılmaktadır. Çünkü Thraklar hemen yanı başlarında oturuyorlar ve her iki taraftaki halk da birbirinden farklı değildi.

Mysia'nın sınırlarını belirleyecek olursak; Mysia'yı, Bithynia'yla Aisepos ırmağının denize döküldüğü yere, yani kıyıdan Olympos'a kadar olan alan içerisine yerleştirebiliriz. Ancak, Epiktetos'un Mysia dolayında olduğunu; fakat hiçbir yerde kıyıya ulaşmadan Askania gölünün ve topraklarının doğu kısımlarına doğru uzandığını kabul etmemiz gerekir.² Çünkü, burası gölle aynı ismi taşıyordu ve topraklarının bir kısmı Phrygia, diğer kısmı da Mysia'ydı. Fakat Phrygia kısmı Troia'ya nazaran daha uzaktı. Gerçekten bu, Homeros'un³ "*Phörkyjs ve tanrısal Askanijs uzakta, Askania'dan gelen Frigyalılar'ı yönetiyordu.*" sözlerinden buranın Frigya Askania'sı olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür. Homeros⁴ "*Arkaadaların kurtarmak için verimli Askania'dan gelmiş olan Palym ve Askanijs ve Hipotionos'un oğlu Morys (Morys göğüs göğüse çarpmış Mysialılar'ın önderidir)*" sözleriyle Troia'ya daha yakın, şimdiki Nikaia dolaylarında yer alan bir Askania'yı, Mysia Askania'sını ima ediyor. Eğer Phrygialılar'ın lideri olarak Askania'dan gelen Askanijsla yine Askania'dan gelen fakat Mysialılar'ın lideri olan başka bir Askanijs'dan bahsederse bu önemsenmemelidir. Çünkü, Homeros'ta bu tür isim benzerliklerine ve kişilerin ırmak, göl ve yer adlarına göre isimlendirilmelerine sık sık rastlanır.

Ozanın kendisi, Aisepos'u Mysia'nın sınırı olarak vermiştir. Çünkü kendisinin Dardania dediği Aineias'a bağlı olan İlion'un üst tarafında bulunan Troia'nın etrafındaki tepelerin isimlerini saydıktan sonra, Pandaros'a bağlı olan ve içinde Zeleia'nın bulunduğu Lykia'yı kuzeye doğru ikinci olarak söylüyor ve "*Onlar ki, Zeleia'da, İda dağının son eteklerinde yaşadılar, zengin insanlar, Aisepos'un karanlık sularından geçen Troialılar*" şeklinde söz ediyor. Zeleia'nın alt kısmında denize yakın, Aisepos'un bu tarafında Adresteia ovası, Treia dağı ve Pitya bulunur. Ozan bunlardan daha sonra bahsediyor. Doğuya ve Aisepos'un ötesine doğru uzanan kısımlara tekrar dönerek,

¹ E. Memiş, *Tarih Metodolojisi*, Çizgi Kitabevi, 5. Baskı, Konya, 2008, s. 11.

² Strabon, *Coğrafya*, XII, 4.

³ Homeros, *İlyada*, II, 862.

⁴ Homeros, *a.g.e.*, XIII, 792.

Aisepos'a kadar olan ülkenin, Troas'ın kuzey ve doğu sınırı olduğuna işaret ediyor.⁵ Yine de kesinlikle Mysia ve Mysia'daki Olympos⁶ Troas'tan sonra gelir. Antik gelenek kabilelerin durumunu böyle gösteriyor. Fakat çeşitli değişiklikler bugünkü farklı duruma neden olmuştur. Çünkü çeşitli zamanlarda farklı yöneticiler buralara sahip olmuş, kabilelerin bir kısmını birleştirmiş, bir kısmını ise dağıtmışlardır.⁷

Bithynia'nın Mysialılar tarafından iskân edildiği ilk olarak Kryandalı Syklaks tarafından kanıtlanmıştır. Syklaks, Askania gölünün etrafında Phrygialılar ve Mysialılar'ın yaşadığını söyler; bundan sonra Dionysios, kentlerin kuruluşları hakkındaki kitabında, “şimdi Trakya Bosporos'u Khalkedon ve Byzantion'daki boğazın eski devirlerde Mysia Bosporos'u adını taşıdığını” yazar. Bu da Mysialılar'ın Trakyalı olduklarına bir kanıt sayılabilir. Bundan başka, Euphorion, “*Mysia Askanios'un kıyılarında ve Askania ırmakları boyunca yaşayanlar*” derken aynı şeyi kanıtlamış oluyor. Çünkü Askania gölü, buradan başka hiçbir yerde bulunmamaktadır.

Bithynia'nın güneyinde, Olympos dolaylarında Mysia ve Hellespontos Phrygia'sı bulunur. Paphlagonia'nın güneyinde Galatia ve bu ikisinin de daha güneyinde Büyük Phrygia, Kilikia ve Pisidia Torosları'na kadar uzanan Lykaonia bulunur.⁸

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi, Bithynialılar'ın güney sınırında Mysia Olympos'u denilen dağın etrafında Mysialılar ve Phrygialılar oturuyorlardı. Aslında Mysia iki kısma ayrılmıştır: Birincisi; Olympene ülkesidir. İkincisi ise Kaikos Irmağı ve Pergamene dolaylarıyla ırmağın denize döküldüğü yere ve Teuthrania'ya kadar uzanan bölgedir.⁹

Ancak burada şunu belirtmek gerekir diye düşünüyoruz. Bu bölgede sınırlar birbiri içerisine girmiştir ve eskilerin Phrygia dedikleri Sipylos dağı civarındaki ülke de böyledir. Zamanında Phrygialı Tantolos, Pelops ve Niobe'nin yaşadığı söylenen bu ülkenin Büyük Phrygia'da mı yoksa Küçük Phrygia'da mı olduğu kesin değildir. Fakat her iki görüşten hangisi doğru olursa olsun sınırların karışıklığı açıkça görülmektedir. Çünkü Kaikos'un denize döküldüğü Pergamene ve Elaites ve bu iki ülke arasında bulunan, Teuthras'ın ve onun yerine geçen Pelops'un yaşamış olduğu Teuthrania, Hellespontos'la Sipylos dolaylarındaki ülke ve dağın eteğindeki Magnesia arasında uzanır. Bu nedenle daha önce de belirttiğimiz gibi sınırları belirtmek bir görevdir. (“Mysialılar'ın ve Phrygialılar'ın sınırları ayrıdır.”)¹⁰

Homeros'un Meiones dediği Lydialılar ve Maionialılar bir bakıma hem bu insanlarla hem de birbirleriyle karıştırılmaktadırlar. Çünkü bazıları bunların aynı, bazıları da farklı olduklarını söylemektedir. Bunların bir kısmı Mysialılar'ın Thraklılar'dan olduklarına inanmakta ve bu da Lydialı Ksanthos ve Elialı Menekrates'in yaptığı eski açıklamaya uymaktadır. Bu açıklamaya göre Mysia isminin aslı gerçekte Lydialılar'da gürgen ağacına verilen isimden çıkmıştır. Olympos dağının dolaylarında çok sayıda gürgen ağacı vardır. Yine bu açıklamaya göre halkın onda biri

⁵ Strabon, *a.g.e.*, XII,4.

⁶ W.M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, Çev: Mihri Pektaş, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1960, s. 208.

⁷ Strabon, *a.g.e.*, XII,4.

⁸ Strabon, *a.g.e.*, XII,4.

⁹ Strabon, *a.g.e.*, XII,8.

¹⁰ Strabon, *a.g.e.*, XII,8.

buraya yollanmıştır. Bunların torunlarına “*Oksya*” ağacından dolayı Mysia denilmiştir. Dillerinde de bunu doğrulayan kanıtlar vardır. Mysialılar’ın dilleri bir bakıma Lydia ve Frig dillerinin bir karışımıdır. Çünkü Mysialılar, Olympos dağı dolaylarında bir süre yaşadıkdan sonra, Trakya’dan gelen Phrygialılar, Troia ve civarını çevirerek burayı ele geçirince bunlar da Lydia’ya komşu olan Kaikos kaynağının üst tarafına yerleşmişlerdir.

Phrygia ve Mysialılar’a ait söylentiler Troia savaşlarından önceye dayanır. İki ayrı Likya grubunun bulunuşu bunların aynı kabileden olup olmadıkları kuşkusunu uyandırmaktadır. Acaba Troialı Likyalılar mı Karya’yı, yoksa Karya’lı Likyalılar mı Troia’yı kolonize ettiler? Belki aynı şey Kilikalılar için de geçerlidir. Çünkü bunların da iki ülkesi vardır. Bununla birlikte şimdiki Kilikia kabilesinin Troia savaşlarından önce var olduğuna dair elimizde yukarıdakine benzer bir ipucu yoktur. Telephos’un annesiyle birlikte Arkadia’dan geldiği düşünülebilir. Misafiri bulunduğu Teutheras’la annesinin evlenmesi üzerine o da Teutheras’ın oğlu olarak kabul edilmiş ve sonradan Mysia tahtına geçmiştir.¹¹

Propontis’e hâkim durumda, Mysia Olympos’u ve İda adında iki dağı vardır. Şimdi Bithynialılar’ın toprakları Olympos dağı eteklerinde uzanır. Troia ise, İda dağı etekleriyle deniz arasında yer almaktadır.

Kaikos, aynı isimle anılan Kaikos ovasında Pergamon’un yakınından, Mysia’nın en iyi ve en bereketli topraklarından geçer.¹²

Ovadan ve kentten doğuya doğru giderken, yüksekçe bir yerde kurulmuş olan Apollonia’ya gelinir. Sağ tarafta Pergamon’dan üç yüz stadion ve Sardeis’ten aynı uzaklıkta bulunan ve Kyzikoslu Apollonis’e göre adlandırılan Apollonis ve ondan sonra da Hermos ovası ve Sardeis gelir. Pergamon’un kuzeyindeki toprakların çoğu Mysialılar’a aittir.¹³

Sardeis büyük bir kenttir. Troia zamanından daha geç olmakla birlikte yine de eski bir kenttir. Bu kentin güçlü bir kalesi vardır. Burası ozanın Meionialılar dediği Lydialılar’ın kralına aitti. Daha sonra yazarlar bunlara Maionialılar demişlerdir. Bir kısmı bunları Lydialılar’la eş tutmuş bir kısmı da ayrı olarak göstermiştir. Fakat bunları aynı insanlar olarak göstermek daha doğrudur. Zirvesinde Persler’in beyaz mermerden yaptığı kemerler vardır. Buradan bütün çevredeki ovalar, özellikle Kaistros ovası görülür. Bu dağın çevresinde Lydialılar, Mysialılar ve Makedonyalılar yaşarlar.¹⁴

Lydia’dan sonra Mysia ve daima depremlere maruz kalan Philadelphia kenti gelir. Evlerin duvarları devamlı olarak çatlar ve kentin çeşitli yerleri çeşitli zamanlarda bu şekilde etkilenir. Bu nedenle kentte az insan yaşar ve çoğu yaşamını, verimli topraklara sahip olduklarından kent dışında çiftçi olarak sürdürür. Sayıları az da olsa evleri bu kadar güvensiz olan bir yere bağlananlara insan şaşırabilir. Bu kenti kuranlara daha da fazla hayret edilebilir.¹⁵ Mysia bölgesi ve halkının dini yaşantısına baktığımızda, rahiplik görevi yaşam boyunca kentin en seçkinleri tarafından yapılırdı. Şimdi bu tapınaklar özellikle kente aittir. Fakat Karia Zeus’una ait olan bir üçüncü tapınak vardır ki, Karialılar’ın genel mülkiyetindedir ve kardeş olarak aynı zamanda bunda

¹¹ Strabon, *a.g.e.*, XII,8.

¹² Strabon, *a.g.e.*, XIII,4.

¹³ Strabon, *a.g.e.*, XIII,4.

¹⁴ Strabon, *a.g.e.*, XIII,4.

¹⁵ Strabon, *a.g.e.*, XIII,4.

Lydialılar'ın ve Mysialılar'ın da payı vardır. Mylasa'nın en eski zamanda sadece bir köy olduğu söylenir. Orası Hekatomnos hanedanından gelen Karialılar'ın anavatanıydı. Kent Physkos'ta denize oldukça yakındır. Burası onların limanıdır.

Strabon'un Mysia hakkında aktardığı bu bilgiler elbetteki önemlidir. Fakat günümüz bilim adamlarının da bu konudaki görüşlerini dikkate almamız gerekir. Nitekim Ekrem Akurgal, Güneydoğu Avrupa'daki Mösia ile Marmara'nın güneyindeki Mysia yer adlarının bir kavim adı olan Muşkiler'le ilgili olduğunu ileri sürmektedir.¹⁶ Adı geçen bilim adamı, bunun bir rastlantı olmadığını, Makedonya'daki Mysi kavmi ve Marmara'nın güneyindeki Mysia bölgesi ile Muşki adının da birbirlerine çok benzediğini belirtmektedir. Böylece bir Güneydoğu Avrupa kavmi olan Frigler gibi "Mysialıların da" Balkan kavimlerinden biri oldukları ve MÖ. 2. Binyılın sonlarına doğru Anadolu'ya geldikleri ve belki de onların MÖ. 2. Binyıl Hitit Metinlerinde zikredilen Maşalar olabileceğini düşünebiliriz.¹⁷

Mysia bölgesinin jeopolitik konumu hakkında aktardığımız bu bilgilerden sonra, şimdi de Mysialıların tarih sahnesine çıkışları ve tarih içerisinde oynadıkları rolleri gözler önüne sermeye çalışalım.

II. Tarih Sahnesindeki Roller

Bilim adamları tarafından Bursa, Balıkesir ve Çanakkale dolaylarına yerleştirilen Mysia bölgesine Hititler zamanında Aşşuva memleketi adı veriliyordu. Bu bölgeyle doğrudan temas kuran ilk Hitit kralı, Yeni Hitit Devleti'nin kurucusu olarak kabul edilen II. Tuthalya'dır. II. Tuthalya zamanı (MÖ. 1450-1420), Hitit Devleti'nin yeniden toparlanmaya başladığı ve topraklarını genişletmek için dört bir yana seferler düzenlediği bir dönemdir. Ancak hemen belirtelim ki, bu dönem aynı zamanda Batı Anadolu'da oturan kavimlerin Hititleri tehdit etmeye başladıklarının ilk işaretlerini de vermektedir.¹⁸ Zaten, Aşşuva memleketi de, 22 Anadolu kentinin¹⁹ katılımıyla bir koalisyon oluşturmuş ve Hitit kralı II. Tuthalya'ya karşı isyan etmişti. Ancak II. Tuthalya, bu düşman ittifakını mağlup etmeyi başarmıştı.

Böylelikle, Aşşuva memleketinin ismi ilk defa KUB XXIII, 11 numaralı çivi yazılı metinde geçmektedir. II. Tuthalya bu metinde, Aşşuva ittifakına karşı kazanmış olduğu zaferden bahsetmekte ve müteakip satırda düşman şehirlerinin bir listesini vermektedir.²⁰

Kadeş savaşında ise aynı bölgede oturan kavme Masalar, oturdukları coğrafyaya da Masa ülkesi denilmektedir. Masa ülkesi MÖ. 1296'da cereyan eden Kadeş harbinde Hititler'in müttefiki olarak yer alır. Gerçekten, Masa memleketi, Mysia memleketinin Hitit metinlerinde geçen şekliydi. Nitekim, yukarıda sözünü ettiğimiz Kadeş meydan muharebesi hakkında bilgi veren II. Ramses'in sözde zafer kitabesinde, Hititler safında savaşa katılan ülkeler arasında Arzava, Masa, Gaşka, Kizzuwatna, Dardana,

¹⁶ Ekrem Akurgal, *Eski İzmir (Yerleşme Katları ve Athena Tapınağı)*, T.T.K. Yayınları, 3. Baskı, Ankara 1997, s.5-6

¹⁷ Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları*, Net Turistik Yayınları A.Ş., 9. Baskı, İstanbul 2007, s.137

¹⁸ Ekrem Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi*, Çizgi Kitabevi, 8. Baskı Konya 2009, s. 151

¹⁹ Bu şehirler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Trevor Bryce, *The Kingdoms of The Hittites*, Oxford, USA 2005, s. 124-125; E., Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi*, 8. Baskı Konya 2009, s. 65

²⁰ Ekrem Memiş, "MÖ. 2. Binyıl Anadolu Tarihinde Mysialılar", *Balıkesir 2005 Sempozyumu*, 17-20 Kasım 2005, s. 192

Lukka ve Karkışa'nın isimleri geçmektedir. Bu durum, birbirlerine düşman bile olsalar, Anadolu kavimlerin, dış düşmanlara karşı birleşebilme şuurunun bir belirtisi olarak kabul edilebilir.

Dış düşmanlara karşı Anadolu kavimlerin bir araya gelerek büyük bir güç oluşturduklarının bir başka örneğini de Troia savaşları (MÖ.1240-1230) sırasında görüyoruz.²¹ Bilindiği üzere, Doğu ve Batı dünyalarını karşı karşıya getiren ilk büyük tarihi mücadele, Troia savaşlarıdır. Troia savaşları aynı zamanda dünya tarihinin ilk Boğazlar savaşıdır.²²

Bu savaşta hem Akalar'ın hem de Troialılar'ın birçok müttefikleri vardı. Batı dünyasını temsil eden Akalar, yaklaşık 1200 gemiden oluşan bir filo ile Troia önlerine gelmişlerdi. Homeros'un İlyada adlı destanının II. Bölümünde Akalar'ın müttefiklerinin kimler olduğu ve bunların savaşa kaçır gemiyle katıldıkları uzun uzun anlatılır. Anlaşıldığı kadarıyla Akalar'ın yardımına koşanların büyük çoğunluğunu Kıt'a karası Yunanistan ile Ege ve Akdeniz adalarında oturan uluslar meydana getiriyordu. Doğu dünyasını temsil eden Troialılar'ın müttefikleri ise daha ziyade Anadolu kavimler idi.²³

Troia savaşları sırasında Balıkesir bölgesinde oturan Mysialılar da, daha önceki örneklerde olduğu gibi, bir Anadolu kavmi olan Troialılar'ın yanında yer almayı tercih etmişlerdi.²⁴ Homeros'tan öğrenildiğine göre, bu savaşlar sırasında Mysialılar'ın başında Khromis ile Bilici (Kâhin) Ennomos vardı.²⁵

Troia savaşlarından sonra Ege göçleri başlamıştır. Ancak, bu göçlere katılan kavimler arasında Troialılar'la idantifiye edilen Turşalar varken, Mysialılar'ın adına ne birinci aşamada ne de ikinci aşamasında rastlayabiliyoruz. Ekrem Memiş'e göre²⁶, Mysialılar, tıpkı Kadeş savaşındaki ataları Masalar gibi, Troia savaşlarına ücretli askerler olarak katılmışlar ve görevlerini yaptıktan sonra da yurtlarına geri dönmüşlerdi. Bundan sonraki aşamada neler olup bittiğini tam olarak bilemiyoruz.

Ege Göçlerinden sonra Mysialılar'ın akibeti hakkında net olarak bir şeyler söylemek zordur. Ancak MÖ. 1. Binyıl Asur metinlerinde geçen Muşkiler ile Mysialılar arasında bir bağlantı söz konusu olursa, Mysialılar'ın Ege göçleri ile yurtlarını terk ederek daha doğuya sürüklendiklerini ve Asur krallarının onları, kitabelerinde Muşkiler olarak isimlendirmiş olabileceklerini düşünebiliriz.

Mysia bölgesinin tarihini ana hatlarıyla gözler önüne serdikten sonra, şimdi de bölgenin yeraltı ve yer üstü zenginliklerine kısaca temas etmeye çalışalım.

III. Mysia Bölgesinin Yeraltı ve Yerüstü Zenginlikleri

Bu bölgenin en başta gelen doğal zenginliği kereste ve madene dayanıyordu. Bölgenin kuzeydoğusunda, Bithynia sınırındaki Olympos dağı (Uludağ) sık ormanlarla kaplıydı. Orman örtüsünün yoğun olduğu yörelerden biri de, tıpkı bugün olduğu gibi, İda(Kaz)

²¹ Ekrem Memiş, *a.g.e.*, s. 193

²² Ekrem Memiş, *Eskiçağ Tarihinde Doğu-Batı Mücadelesi*, Çizgi Kitabevi, 3. Baskı, Konya 2003, s. 53

²³ Ekrem Memiş, *Troia ve Troialılar (Troialılar Türk Müdür?)* Çizgi Kitabevi, Konya 2005, s. 112

²⁴ Bryce, Trevor., *The Trojans and Their Neighbours*, USA 2006, s.140

²⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: Homeros, *a.g.e.*, II, 815-875

²⁶ Ekrem Memiş, *Balıkesir 2005 Sempozyumu*, s. 194

dağı çevresiydi. Bu ormanlar köknar, karaçam ve meşe yönünden zengindir.²⁷ Bu bölge ayrıca kaliteli dişbudak türüyle de dikkati çekmektedir ve bunların kabuğu soyulduğunda, sanki sedirmiş gibi pazarlaması yapılabilmekteydi. Tıbbi amaçlarla kullanılan terebentin yağının çıkarıldığı katran ağacı da bu yörede yetişmekteydi.²⁸ Bunun yanında bugün demiryollarında kullanılan traverslerin ham maddesi olan kayın ağacı da bu yörede yaygındı.²⁹

Mysia bölgesinin maden zenginlikleri arasında Bergama'nın kuzeyindeki Perperene yöresindeki dağlardan çıkarılan bakır önemli bir yer ahyordu. Kuzeybatı Mysia ve İda dağının doğusundaki bölge bereketli gümüş ve kurşun madenleriyle dikkat çekmekteydi. Prokonessos adası beyaz mermerleriyle ünlüydü.

Bölge tarım ürünleri yönünden de yoksun değildi. Sözelimi Propontis'in güney kıyısı boyunca uzanan ve ticaret merkezi Kyzikos olan büyük ova, tahıl, her tür meyve ve özellikle de üzüm ve yağları açısından son derece bereketliydi. Thebe, bölgenin diğer önemli ovalarından biriydi. Burada yetişen üzümünden bir tür parfüm üretilmekteydi. Strabon'un³⁰ Mysia'nın en iyi ve en zengin ovası olarak belirttiği Kaikos vadisi erken Bergama krallarının en önemli ana tahıl deposu durumundaydı. Bölge ayrıca zeytin ve zeytinyağı üretimi açısından da büyük taşıyordu.³¹

Sonuç

Bütün bu bilgilerin ışığında genel bir değerlendirme yapacak olursak şunları söyleyebiliriz:

- 1- Mysia Memleketi, Kuzey Batı Anadolu'da bugünkü Bursa-Balıkesir ve Çanakkale yöresine tekabül etmektedir.
- 2- Bu bölgeye Hititler zamanında Aşşuva Memleketi adı verilmiştir.
- 3- Aşşuva Memleketi'nin ismi ilk defa II. Tuthalya'nın iktidarının sonlarında gerçekleştirdiği 22 şehir devletinden oluşan ittifaka karşı yaptığı mücadeleyi ve kazandığı zaferi anlatan KUB XXIII, 11 numaralı metinde geçer.
- 4- Kadeş savaşında ise aynı bölgede oturan Masalar, oturdukları coğrafyaya da Masa ülkesi denilmektedir. Masa ülkesi Kadeş harbinde Hititler'in müttefiki olarak yer alır.
- 5- Troia savaşlarında aynı bölge halkı Mysialılar adıyla anılır. Homeros'un İlyada adlı destanında Mysialılar Troialıların müttefikleri arasında gösterilirler.
- 6- Mysia insanların uzun yıllar önce etkili olduğu bu topraklarda şimdi, o insanların torunları yaşamaktadırlar. Bu insanlar gerek ülkeye olan ekonomik katkılarıyla, gerekse miras olarak aldıkları kültürel yaşantılarıyla günümüzde de dikkat çekmektedirler.

²⁷ Veli Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*, T.T.K. Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2007, s. 54

²⁸ Veli Sevin, *a.g.e.*, s. 55

²⁹ Sefa Taşkın, *Mysia ve Işık İnsanları*, Sel Yayıncılık, İstanbul 1998, s. 225

³⁰ Strabon, *a.g.e.*, XIII,4.

³¹ Veli Sevin, *a.g.e.*, s. 55

KAYNAKÇA

- Akurgal, Ekrem., Eski İzmir (Yerleşme Katları ve Athena Tapınağı), T.T.K. Yayınları, 3. Baskı, Ankara 1997.
- Akurgal, Ekrem., Anadolu Uygarlıkları, Net Turistik Yayınları A.Ş., 9. Baskı, İstanbul 2007.
- Bryce, Trevor., The Kingdoms of The Hittites, Oxford, USA 2005.
- Bryce, Trevor., The Trojans and Their Neighbours, USA 2006.
- Herodotos, Herodot Tarihi, Çev: Müntekim Ökmen, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2002.
- Homeros, İlyada, Çev: Azra Erhat-A.Kadir, Can Yayınları, İstanbul 2005.
- Memiş, Ekrem., Eskiçağ Tarihinde Doğu-Batı Mücadelesi, Çizgi Kitabevi, 3. Baskı, Konya 2003.
- Memiş, Ekrem., “MÖ. 2. Binyıl Anadolu Tarihinde Mysialılar”, Balıkesir 2005 Sempozyumu, 17-20 Kasım 2005.
- Memiş, Ekrem., Troya ve Troyalılar (Troyalılar Türk Müdür?) Çizgi Kitabevi, Konya 2005.
- Memiş, Ekrem., Tarih Metodolojisi, 5. Baskı, Çizgi Kitabevi, Konya 2008.
- Memiş, Ekrem., Eskiçağ Türkiye Tarihi, 8. Baskı, Çizgi Kitabevi, Konya 2009.
- Ramsay, W.M., Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası, Çev: Mihri Pektaş, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1960.
- Sevin, Veli., Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I, T.T.K. Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2007.
- Strabon, Geographika, (Kitap XII, XIII ve XIV), Çev: Adnan Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2000.
- Taşkın, Sefa., Mysia ve Işık İnsanları, Sel Yayıncılık, İstanbul 1998
- Umar, Bilge., İlkçağda Türkiye Halkı, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1999.